

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in ob.

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Simon Gregorčičevi ulici.
— Dopisi se ne vračajo. — Št. pri čekovnem zavodu v Ljubljani 11.953.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 D, za pol letno 90 D, mesečno 15 D; za inozemstvo: 210 D. — Plača in.

LETO VII.

Telefon št. 552.

LJUBLJANA, dne 14. oktobra 1924.

Telefon št. 552.

ŠTE. 122.

J. M.

Trgovine po deželi v Srbiji in pri nas.

Pri razpravah o bodočem obrtnem zakonu je treba predvsem upoštevati svojevrsten tipičen razvoj in današnje stanje podeželskih trgovin v Srbiji. V Srbiji je še dandanes prava trgovina v našem smislu skoncentrirana v mestih in trgih, kjer se nahaja neprimerno večje število trgovcev kot pa v enakih krajih v prečanskih pokrajinah. Za trgovine po deželi pa velja poseben zakon »o seoskim dućanima«, ki datira z dne 25. oktobra 1870, torej še iz dobe, ko cela Srbija ni imela niti ene železnice, ker je Beograd dobil železniško zvezo komaj leta 1883, zelo slabo razvite ceste in ko je bila vsled tega tudi cela trgovina še v zelo primitivnem stanju in se je komaj pričela razvijati.

Citirani zakon določa, da se sme na deželi otvoriti trgovina v kaki občini, pri farni cerkvi ali samostanu le, ako je ta kraj oddaljen najmanj 4 ure hoda od najbližjega mesta ali trga. Le kjer ste dve mesti medseboj oddaljeni 6 ur, se sme na sredi pota otvoriti trgovina. Istotako se dovoljuje tudi manjša razdalja od mesta v primeru, da loči posamezne kraje od mesta gorovje, odnosno reka, preko katere ni primernega pota, mostu, odnosno broda. Dovoljenje za otvorenje trgovine na deželi daje zbor davkoplačevalcev dotične občine, odnosno fare, ki mora z večino glasov sprejeti sklep, da pristaje na otvorenje trgovine. Ako se je tako dovoljenje enkrat izdalo, se lahko v dotični vasi otvorijo neomejeno število trgovin. Otvarjanje pomnejših trgovin se ne more na noben način preprečiti.

Te odredbe zakona o seoskim dućanima so imele na cel razvoj trgovine v Srbiji svojevrsten vpliv. Trgovina se je skoncentrirala po mestih, ki so si s tem zakonom zagovarjali, da v pasu treh odnosno štirih ur hoda v okolici ne sme biti nikake trgovine, vso neposredno okolico mest in trgov. Poleg tega pa so si rezervirale trgovine v mestih prodajo najvažnejših vrst blaga, predvsem špecerijskega, kolonijalnega blaga, manufakture in večine materialnega blaga, steklarskih in drugih izdelkov, galanterije, na ta način, da so v zakonu o seoskim dućanima enumerativno naštel vse predmete, ki jih sme prodajati trgovec na deželi. Ti predmeti so: olje, sol, nebarvana lesena posoda, brusi, paličeno železo, jeklo, žebliji, vse vrste orodja in sprema za delo na polju in pri hiši, ki so izdelana iz lesa in železa ter drobni železarski izdelki, plavila, vijaki, domača lončarija, noži, vilice, buvalo, vrvarski izdelki, igle, niti, katran, kolomaz, pisalne potrebščine, sveče, petrolej, vžigalice, kadi, glavniki, milo in z odobritvijo monopolne uprave tudi tobak.

Pri razporeditvi teh predmetov je bilo odločilno to, da naj se v vaških trgovinah prodajajo samo predmeti, ki so vaškemu prebivalstvu »nujno potrebni«. Tako n. pr. se vidi iz razpisov in odlokov, ki jih je pozneje izdalo ministrstvo za narodno gospodarstvo, da te trgovine ne smejo trgovati z lesnim materialom, n. pr. deskami, tramovi in letvami, dalje da se mora pojem drobnih železnih izdelkov tolmačiti v ožjem pomenu besede ter se nanašati samo na oni železni material, ki se ga potrebuje za zgradbo hiš ter pri poljskem delu. Med lončarskimi izdelki se je smelo prodajati samo izdelke iz domače industrije, a nikakor ne steklarskih izdelkov in porcelanskega blaga. Kdor

je imel poleg tega odobrenje za trafiko, je smel prodajati pač tudi cigaretni papir in pipe. Podeželni trgovec nikakor ni smel prodajati drugih predmetov, pa bodisi, da so to domači ali importirani proizvodi, pa če so prebivalstvu še tako nujno potrebni. Predvsem karakteristično je, da je prepovedano vaškim trgovinam prodajati platno in tkanine sploh, pa tudi če so v tuzemstvu izdelane.

Interesantno je, da se je ta sistem vsled konzervativnosti obdržal v Srbiji do današnjega dne, ker srbski obrtni red (zakon o radnjama) iz leta 1910 tega zakona ni ukinil niti izpremenil. Tendencia zakona je bila, da kmečko prebivalstvo v svojem gospodarstvu prideluje in izdeluje vse, kar potrebuje za prehrano, predvsem vsa živila, dalje tudi perilo in obleko, da se ohrani izdelava črhe v domači industriji, kakor tudi domačega platna, a da v trgovini dobi kmet samo to, kar mu je za pripravo jedil neobhodno potrebno. Za ostale stvari, pa naj ostane kmet navezan na mesto, kamor hodi ob tržnih pazarnih dneh, pri kateri priliki si je nakupil tudi ostale potrebščine.

V praksi pa se je podeželna trgovina kljub strogim sankcijam razvijala drugače. Potrebščine kmečkega prebivalstva so vedno bolj rasle in zato so pričeli trgovci na deželi prodajati tudi nedovoljene predmete in tolmačiti zakon v širšem smislu.

Poleg tega se pojavlja vedno gostejše zahteva, da se večje vasi proglasi za trge, na čemur je imelo posebno trgovstvo največji interes, ker je s tem pridobilo neomejeno pravico prodaje kolonijalnega, manufakturnega in galanterijskega blaga. S proglasanjem novih krajev za trge (in mesta, pa se je zgodilo, da so prišli seoski dućani, ki so poprej že obstojali v sosednjih vaseh, v neposredno bližino mest in je tako padel princip štirurnega rajona.

Končno je prebil po vojni led v tej konzervativni in anahronistični praksi zadružni pokret. Zadružne centrale začenejajo v vedno rastočem številu odpirati po vseh krajih po deželi svoje poslovalnice, v katerih prodajajo vse blago po vrsti in se ne oziirajo niti na predpise zakona o vaških trgovinah, niti na določbe obrtnega reda.

Mestni trgovci v Srbiji še danes iz razumljive sebičnosti vstrajajo na strogem izvajanju predpisov zakona o seoskih dućanih, ker imajo interes na tem, da si svojo privilegirano pozicijo na škodo podeželnih kolegov čim dalje obdržijo. Toda razmere po deželi se razvijajo tako, da prebivalstvo zahteva svobodo v trgovskem prometu in reklamira zase enake pravice kot jih uživa mestno prebivalstvo.

Sedaj nastaja pri izenačenju obrtnega reda vprašanje, kako naj se to izvede v Srbiji, ko mestni trgovci nečejo pristati na ukinitve zakona o vaških trgovinah iz leta 1870. Možno so tri rešitve. Prva je, da se srbijanske razmere in zakoni razširijo na celo državo, torej tudi na naše slovenske pokrajine, kar bi izzvalo direkten prevrat med našim podeželskim trgovstvom in bi za nas pomenil skok za 100 let nazaj.

Druga možnost bi bila, da se v prečanskih krajih veljavni predpisi uveljavijo v Srbiji, kar bi pomenilo velik potres za trgovski stalež v mestih, katerim bi podeželski trgovci odvzeli znaten del prometa. Tudi tega se radi

odpora srbijanskega mestnega, posebno beograjskega trgovstva, ne more tako enostavno izvesti.

Zato izgleda, da ima največ nade na uspeh tretja možnost rešitve, to je, da se sedanje stanje v Srbiji likvidira stopnjama in se določi ena gotova doba let v to svrhu, da bi se prehod izvršil polagoma in ne sunkoma ter ne bi izzval prevelikih gospodarskih kalamitet. V tem določenem razdobju štirih do petih let sme bi se otvarjati trgovine tudi v onem pasu, kjer danes to ni dovoljeno in sicer prvo leto v oddaljenosti treh ur hoda od mesta, drugo leto v oddaljenosti dveh ur, tretje leto v oddaljenosti ene ure hoda od mesta in prodajati vse

predmete, ki jih prebivalstvo sploh potrebuje.

Kakor vidimo, je likvidacija sedanjega stanja v Srbiji zelo težko in delikatno vprašanje in je tamošnje trgovstvo, kakor tudi prebivalstvo na deželi, napram našemu v neprimerno neugodnejšem položaju ter se mora pri izjednačenju obrtnega reda boriti za enakopravnost v trgovskem prometu z mestnim trgovstvom, ki ga štiti zastareli zakon iz leta 1870.

Naše organizacije morajo pri formuliranju svojih zahtev vpoštevati današnji pravni položaj in trgovske odnošaje v Srbiji, da pri izenačenju ne pade odločitev v škodo trgovskega napredka in razvoja.

Razvoj nemških kreditnih zadrug po inflaciji.

Nemške kreditne zadruge Schulze-Dellitscheve so imele pred vojno lastnega kapitala 428 milijonov zlatih mark, tujega denarja pa nad 1600 milijonov zlatih mark pri istočasni uporabi bančnega kredita okrog 40 milijonov zlatih mark. Tekom inflacijske dobe so izgubile skoro vse svoje premoženje.

Z ozirom na kritični položaj, v katerega je pahnilo razvrednotenje tudi naše zadruge, je prav zanimivo, kako se v nemški gospodarski javnosti razpravlja o vprašanju, kakšna usoda in vloga čaka v bodočem gospodarskem življenju skoro popolnoma propadle nemške kreditne zadruge. Ali bodo mogle te potrebam srednjega stanu tako ustrezajoče ljudske banke zopet povzeti izpolnjevanje naloge v korist in v okviru ostalega narodnega gospodarstva?

Pravkar so izšli v listih o nemškem zadrugarstvu prvi statistični podatki. Ta statistika ima sicer to slabo stran, da bazira na odgovorih le enega dela v poštevi prihajajočih zadrug, vsega kakih 400, in da primerjalna števila od 1. januarja 1914 niso natančno preračunana na teh 400 kreditnih zadrug, temveč le cenjena. Podatki statistike za navedene zadruge so sledeči:

	Stanje	
	1. I. 1924	30. VI. 1924
Menice in predjumi	1.1	25.6
kontokorent	17.6	72.6
hiše	12.2	—
poslovno dobroimetje	2.6	8.7
rezerve	13.6	—
tuji denar	20.0	73.0
dolgovi pri bankah	3.0	20.0
giro-obveznosti	0.88	15.7

Po cenitvi se poda za teh 400 kreditnih zadrug dne 1. januarja 1914 sledeča slika:

Poslovno dobroimetje	40 mil.
rezerve	46 mil.
tuji denar	322 mil.
dolgovi pri bankah	8 mil.

Kaj povedo te številke? Predvsem kažejo jasno in razločno, da so propadle vse s trudom zbrane vrednosti posameznih zadrug dne 1. januarja, to pa morda še v večji meri kakor pri drugih kreditnih zavodih. Kajti kreditne zadruge se deloma sploh niso ali pa ne dosti pečale ravno z onimi poslovnimi panogami, ki so mogočale največjo korist odnosno najboljšo ohranitev substance, t. j. z deviznimi in efektnimi posli na lasten račun.

Kljub izrednemu pustošenju, ki je razdejalo kreditne zadruge, pa se je vendarle posrečilo, kakor dokazujejo primerjalne številke od 30. junija 1924, da so razvile zadruge v teku kratkega časa, zelo krepko poslovanje. Tekom 6 mesecev jim je uspelo svoj lastni kapital povečati triinpolkrat, pri čemer je treba vpoštevati, da so se izvršila tu dejanska pogostoma znatna prevrednotenja (Aufwertung). Kreditnim zadrugam so ravno v času najhujše kreditne potrebe priskočili na pomoč centralni zavodi kreditnih zadrug, vendar pa le deloma iz lastne moči. Dolgovi 400 zadrug pri bankah znašajo celih 20 milijonov zlatih mark napram 8 milijonom v letu 1914. Obenem so tudi žiroobveznosti dosegle izreden povišek 15.7 milijonov zlatih mark. Deloma so bile izvedene kreditne akcije, započete od vlade, radi svoje posebne pripravnosti preko zadrug. Z istočasnim smotrenim gojenjem depozitnih poslov, ki se je začelo neposredno po stabilizaciji valute, se je nadalje posrečilo v kratki dobi povečati tuj denar na triinpolkratni iznos, tako da so se mogli izdati tudi tu večji zneski.

Delovanje gremija trgovcev za političniokraj Kranj v I. 1923.

Na zadnjem obnem zboru je podalo načelstvo gremija trgovcev v Kranju obširno poslovno poročilo, ki kaže s kako intenzivnostjo in smotrenostjo se je gremij zavzemal za interese trgovskega stanu. Iz tega zanimivega poročila posnemamo nastopne podatke:

Gremij je imel dne 31. decembra 1922. 687 članov, koncem leta 1923. pa se je to število povečalo na 866. Izmed teh izvršuje trgovino z mešanim blagom 256, trgovino z lesom 148, branjarstvo 36, trgovino z dež. pridelki 67, špecerijo 36, trgovino z živino 28, ostalo število izvršuje trgovino z raznimi drugimi predmeti. Koncem leta 1923. je bilo pri gremiju prijavljenih 98 pripadnikov. Vajencev je bilo koncem leta 1923. 82. Pri gremiju je zaposlena 1 uradnica. Tekom leta se

je rešilo 1570 dopisov in vlog. Načelstvo je imelo tekom leta 4 seje, v katerih so se reševale zadeve splošnega značaja, lokalne razmere pa so obravnavali pododbori v Kranju, Škofji Loki in Trzinu.

Gremijalna trgovska šola se je v letu 1923. razširila v trirazrednico in je bilo začetkom šolskega leta v prvem razredu 28, v drugem razredu 26 in v tretjem razredu 12 učenk in učencev. Ta gremijalna šola je velike važnosti za trgovski naraščaj cele Gorenjske. Posvetiti pa bo treba več skrbi temu, da se v Škofje Loki in Trzinu ustanove vsaj trgovski tečaji za vajence. Gremij je poslal odločno resolucijo na ministrstvo, da se strokovnemu šolstvu dovolijo potrebne podpore, ker nikakor ne gre, da morajo organizacije same vzdrževati šol-

stvo, za kar je v prvi vrsti poklicana država. Žal, da je ostala akcija dosedaj brez uspeha in da mora gremij svojo nadaljevalno šolo sam vzdrževati. Gremij je izvršil več akcij v carinskih in davčnih zadevah, ki so imele deloma tudi uspeh. Dne 20. januarja 1924 so se vršile volitve članov v dohodninsko komisijo. Gremij je postavil svojo listo in z njo prodir. Gremij je stavil predlog za ukinitve davka na poslovni promet. Tudi je protestiral proti novemu zakonu o taksah ter je zlasti predlagal ukinitve točarinske takse. Proti povišanju blagovne tarife pri železniškem prometu se je gremij odločno zavzel na pristojnih mestih, žal brez uspeha. Gremij je vložil odločen protest proti povišanju stajnine na železnici in obenem prosil za podaljšanje ležarine prostega roka za carinsko blago. Tudi se je zavzel za izboljšanje železniškega prometa na Gorenjskem ter dosegel več uspehov. Gremij je zahteval z daljšo vlogo izboljšanje poštinih pristojbin, tako, da bi se za pismenske pošiljke »loco« plačevalo manjše pristojbine kot za pošiljke izven kraja. Za telefonske razmere se je zahtevalo, da se telefonski naročniki razdele kakor pred vojno v štiri razrede, tako, da ne bodo vsi enako obremenjeni. Gremij je zavzel svoje stališče glede enotnega delovne-

ga časa v trgovskih obratih, radi nedeljskega počitka in uvedbe enotnega praznovanja praznikov. Pridružil se je nadalje akciji mariborskega gremija, da se omeji podeljevanje obrtnih listov za trgovske agenture ter se zavzel za to, da se ta obrt koncesionira. Vprašanje krošnjarstva je postalo v preteklem letu zelo pereče in le energični akciji Zveze gremijev, gremija ter Trgovskega lista se je posrečilo, da se je začela za to vprašanje zanimati politična oblast sama. V zadnjem času imamo v tem pogledu zaznamovati precejšnje uspehe. Na vprašanje trgovske in obrtne zbornice se je gremij izjavil proti temu, da bi smeli avstrijski potniki nemoteno posecati naše sejme, ker imamo že itak dovolj domačinov. Gremij se je zavzel tudi za to, da se na ljubljanski borzi dovoli tudi promet z devizami in valutami. Zahteval je, da se zmanjšajo upravnostroški pri okrožnih uradih za zavarovanje delavcev ter pri pokojninskem zavodu ter da se znižajo prispevki, ki so gotovo previsoki. Tudi se je predlagala decentralizacija okrožnega urada za zavarovanje delavcev. Zlasti se je zavzel gremij za to, da se ustanovi poseben okrožni urad za Gorenjsko v Kranju in ekspoziturami v Škofji Loki, Trzinu, Radovljici in na Jesenicah.

* * *

Stanje civilnega sodstva v Sloveniji pred zadnjo pristojnostno novelo in po njej.

(Konec.)

Radi razvredbe denarja se je torej, po tem izkazu, preselila več nego polovica civilnih pravd od okrajnih sodišč k zbornim sodiščem! — Tu je tudi bilo zastaviti, da se nedostatku pomore. Kljub nujnim in resnim pravočasnim svarilom pravosodnih oblastev v Sloveniji pa je že prvi korak, da se vrnejo pravde okrajnim sodiščem, bil premajhen. Z zakonom dne 30. januarja 1922, št. 65.955 (Ur. list št. 150 iz l. 1922) je bila pristojnostna meja, povsem nezadostna že za tedanje valutarne razmere, pomaknjena navzgor: malotnim pravdam od 100 K na 4000 K, a pravdam pred sodniki poedinici na zbornih sodiščih od 2500 K na največ 20.000 K.

Ko so pritisnile tudi odvetniška zbornica in trgovsko-obrtna zbornica, se je napravil po dveh nadaljnjih letih drugi, izdatnejši korak z uredbo 15. aprila 1924, št. 16.435 (Ur. list št. 144 iz l. 1924). Tu je določena najvišja meja pravdam na okrajnih sodiščih z zneskom 25.000 K (6125 Din), a pravdam pred sodniki poedinici na zbornih sodiščih z zneskom 500.000 K (125.000 Din) in s prehodno določbo, da je odstopiti 1. junija 1924 vse pravde do 25.000 K, ako se ni bilo sporne razprave, okrajnim sodiščem, dosežanje senatne pravde do 500.000 K pa porazdeliti med člane senata kot sodnike poedince. Uspeh je bil sledeči: Dne 1. junija je bilo odstopljenih okrajnim sodiščem 1030 pravd; na delo vsega skupaj samo 370, ostalih 660 pa okrajnim sodiščem na sedežu zbornih sodišč. Tem je ostalo še 1125 pravd, med njimi n. pr. samo v Ljubljani trgovskih pravd za sodnika poedinca 345. Nadejati se je pospešitve pravnega postopanja pred vsem iz razširitve pristojnosti sodnika poedinca pri zbornih sodiščih prve stopnje.

Kakor je pozdraviti ta ukrep, je vendar došel mnogo prekasno, da bi se čutil takoj ali vsaj v krašjem času njegov blagodejni učinek. Ob nedostatku dovoljnih sodniških moči se more s koledarjem v rpi izračunati, koliko sedaj ostalih pravd bo mogoče senatom in sodnikom poedincem rešiti n. pr. tekom enega leta, kdaj jim bo mogoče priti v tekoče s pravdami, ki bodo v tem prišle in kdaj se bodo prilike normalizirale. — Tu se pa nehoté pojavi vprašanje, ali ni zakonite možnosti, da si prizadeži pomagajo — sami?

In res! Naše civilnoprocesualno pravo v tem oziru ni tesnorsčno ter daje strankam dvojno možnost, da doženejo svoj spor do izvršne sodbe, ne da bi se morale obrniti do rednega sodišča: prva je ustanova razsodnikov, druga so borzna razsodišča.

Razsodništvo je postopanje in odločitev o pravnih zahtevkih po razsodnikih. To postopanje je zasebno zasledovanje pravice po državnih pravilih. Temelji na volji, t. j. dogovoru strank. Civilni pravdni red ima za to postopanje postavljena pravila, po katerih je redno sklenjeni dogovor na razsodnike procesualno učinkovit, redno oddani izredk razsodnikov pa enakoveljavni sodbi rednega sodišča in se le v omejenem obsegu more nepravilno doseženi ali v stvari krivi izrek razsodnikov razveljaviti po rednem sodišču.

Borzna razsodišča, dovoljena po borznem zakonu in ustanovljena v posameznem po štatutih dotične borze, na kateri poslujejo, so kljub imenu, katerega imajo, pravzaprav državna, izredna sodišča, ker imajo pravico ukaza in odločitve.

Za nas je važno, da ima tudi ljubljanska borza za blago in vrednote svoje razsodišče, ki začne poslovati čimprej.

Z njegovim ustrojem, delokrogom in postopnikom se hočemo baviti v kratkem podrobneje.

.rst.

Iz davčne prakse.

(Važna razsodba celjskega upravnega sodišča.)

Trgovec N. je napovedal za dohodnino za l. 1919 dohodek iz trgovine s specerijo in železnino s 24.597 kron 17 vin. Ta dohodek je na tretji strani napovedi preračunal na ta način, da je vzel kot kosmat dohodek od prometa

a) pri speceriji po	290.132 K — 7%	20.309 K 24 v,
b) pri železnini po	306.578 K — 18%	55.184 K 08 v,
	skupaj	75.493 K 32 v.

Od tega zneska je odštel podrobno izkazane izdatke po 50.896 K 15 v.

Na to napoved je davčno oblastvo priobčilo davkoplačevalcu pomisleke tako glede višine letnega prometa, kakor glede višine odstotka kosmatega dobička, češ da se je poizvedelo, da je znašal promet gotovo 981.560 K, kosmati dobiček pa 25%. Da bo davčnemu oblastvu mogoče presoditi pravilnost napovedi, naj davkoplačevalec vse prejemke in izdatke po posameznih kategorijah podrobno izkaže in pojasni, če je sestavil napoved na podlagi zapiskov ali je posamezne postavke le ocenil.

Davkoplačevalec je na te pomisleke odgovoril, da je dobival specerijsko blago po večini od aprovizacije in da je bilo dobička, ker so bile cene za prodajo določene in vsa prehrana pod-

zaporo, le par procentov. Glede železnine je omenil, da ni veliko zaslužil, ker je primanjkovalo blaga. V splošnem so odstotki kosmatega dobička dosti visoko oziroma celo previsoko napovedani.

Davčno oblastvo se na ta odgovor ni oziralo in je ugotovilo dohodek po § 213. zakona osebnih davkov na podlagi uradnih pripomočkov, češ da davkoplačevalec ni zadostil pozivu, da prejemke in izdatke podrobno izkaže. Pri uradni oceni se je dohodek ugotovil nastopno:

a) promet v speceriji 451	tisoč 560 kron — 10%	
čistega		45.156 K,
b) promet v železnini 530	tisoč kron — 20% čistega	106.000 K,
	skupaj .	151.156 K.

Davkoplačevalec je po prejemu obvestila o tej oceni prošil za prijavo odmerne podlage. Davčno oblastvo mu je na to prošnjo priobčilo dohodke iz posameznih dohodninskih virov in odbitke in ga ob tej priliki obvestilo, da se je ocena izvršila vsled kontumačnih posledic § 213. nav. zakona na podlagi uradnih pripomočkov.

Na to je davkoplačevalec vložil priziv, v katerem je izjavil, da je že v napovedi dohodke izkazal, a se kljub temu napoved ni upoštevalo tako glede višine prometa, kakor glede zaslužka. Proti navedbam napovedi ni dobil nikakih pomislekov. Za podkrepitev napovedi predlaga, da se pravilnost prometa ugotovi z vpogledom v blagajniško knjigo, glede zaslužka pa naj se zaslišita dva izvedenca.

(Dalje sledi.)

Josip Podbregar, višji revident drž. žel. v p.:

Železniške blagovne tarife s posebnim ozirom na našo trgovino in industrijo.

(Nadaljevanje.)

Jako veliko postaj je tudi takih, kjer je kalkulacija tudi obenem tovarni blagajnik. Da se mora v takih postajah kalkulacija še bolj površno vršiti, je umevno, ker uradnik, naravno, v prvi vrsti pazi na blagajniško službo, ker mora v slučaju pomote difference iz svojega žepa plačati, drugič ga pa pri kalkulaciji vedno motijo stranke, ki prihajajo k blagajni, kar kalkulaciji tovarnih listov gotovo ni v korist.

Največji vzrok teh pomot je pa nezadostno in pomanjkljivo znanje tarif in njih ustroja, ki izvira iz nezadostnega in površnega pouka v tej panogi.

Vse železniške uprave, posebno pa še uprave državnih železnic so že od nekdaj, kakor še danes, favorizirale prometno službo na račun komercialne, kar je tudi razumljivo. Ako je bil uradnik v prometni službi slabo izvežban, je obstajala nevarnost, da se pripeti železniška nesreča, o kateri so seveda vsi tu- in inozemski časopisi na dolgo in široko pisali in pri tem največkrat upravo ostro kritizirali in ji predbacivali malomarnost, kar je bilo seveda upravi skrajno neprijetno in mučno. Zgodili so se celo slučaj, da so bile v državni zbornici vložene včasih zelo ostre interpelacije. Ako se je pa v komercialni službi zgodila kaka »nesreča«, se pa živ krst ni zmenil za to. Kvečjemu se je kaka stranka jezila, malo na kolo dvoru ali v krogu svojih znancev pozabavljala, v najskrajnejšem slučaju se je na direkcijsko pritožila. Dotični krivec je dobil od direktije nos, kar se je stranki sporočilo, da je imela ta svoje zadoščenje in se je pomirila, pa: mirna Bosna. Javnost za to ni zvedela, ali pa k večjemu potom kakega lokalnega lista, kar ni veliko prahu vzdignilo, in to je bila glavna stvar.

Ako je stopil abiturient v železniško službo, je moral v teku treh mesecev napraviti brzojavni izpit, nakar je moral delati najmanj štiri mesece prometno poskuševalno prakso, to se pravi, da je moral hoditi in delati s prometnim uradnikom in gledati, kako ta vrši svojo službo. Ko je bil že v službi nekoliko izvežban, je moral službo sam vršiti, seveda na odgo-

vornost prometnega uradnika in pod njegovo kontrolo. Voditi je moral poseben izkaz, v katerem je moral vsak dan zabilježiti, pri katerih vlakih je službo vršil, in mu je moral ta izkaz vsak dan podpisati vsakokratni prometni uradnik. Postajenačelnik je bil osebno odgovoren za to, da se je ta praksa temeljito in natančno izvrševala, moral je kandidata, ki se je moral seveda med tem časom tudi dotičnih instrukcij in predpisov učiti, poučevati in ga izpraševati, da se je prepričal, ako je zadosti podkovan in ako napreduje. Po preteku teh štirih mesecev se je kandidat lahko oglasil k prometnemu izpitu, prej pa je moral še pri postajenačelniku ali prometnem kontrolorju položiti predizpit. Protokol o tem predizpitu (seveda je moral biti uspeh dovoljen) in zgoraj navedeni izkaz o prometni poskuševalni praksi je moral postajenačelnik poslati direkcijski, nakar je bil kandidat pozvan k direkcijski, da položi glavni prometni izpit, ki je bil jako strog in natančen. Po z dobrim uspehom položenem izpitu je bil kandidat šele avtoriziran, da sme samostojno vršiti prometno službo. (Dalje.)

TRBOVELJSKI PREMOG, DRVA, KOKS, ANGLEŠKI PREMOG, ŠLEZIJSKE BRIKETE dobavlja

„ILIRIJA“, Ljubljana
KRALJA PETRA TRG 8. Telef. 220.

Plaćilo tudi na obroke!

CENJENIM NAROČNIKOM!

Današnji številki smo priložili za vse cenj. naročnike izven Ljubljane položnice, katerih se naj blagovolije poslužiti pri poravnavi naročnine za drugo polletje tekočega leta, oziroma za še zaostalo prvo polletje 1924.

Upravištvo.

Trgovina.

UREDBA O DELOVNEM ČASU V TRGOVSKIH PODJETJIH.

Ministrstvo za socialno politiko je izdalo za izvršitev zakona o zaščiti delavcev nastopno uredbo:

§ 1. V trgovskih podjetjih se more pomožno osebje zaposlevati na dan največ deset ur ali na teden največ 54 ur.

§ 2. Nekvarno določilo § 1. se sme pomožno osebje zaposlevati

I. največ osem ur na dan ali 54 ur na teden:

a) v vseh bančnih in njim podobnih podjetjih, v katerih je poslovanje urejeno kakor v bankah,

b) v vseh zavarovalnih družbah, za katere se pa ne smatrajo razne vrste trgovskih birojev,

c) v podjetjih, ki se bavijo z nakladanjem ali razkladanjem blaga na železnicah ali na rečnih ter morskimi obalah.

II. Največ deset ur na dan ali 60 ur na teden:

a) v prodajalnah svežih življenjskih potrebščin, ako pretežno prodajajo zelenjavo, sveže sadje, mleko in mlečne izdelke, jajca, moko, mesnate izdelke, mast, slanino, klobase, suho meso, sveže ribe; za prodajalne te vrste se ne smatrajo niti specerijsko-kolonijalne niti delikatesne trgovine.

V spornih primerih odloča pristojna inspekcija dela. Proti odločbi tega oblastva je dopustna pritožba tekom 14 dni na ministra za socialno politiko, ki končno veljavno odloča.

b) v prodajalnah tobaka, časopisov in cvetlic,

c) v podjetjih za prevoz potnikov in prevažanje prtljage.

§ 3. Ta uredba stopi v veljavo na dan objavljenja v »Službenih Novinah«. S tem dnem se ukinejo vsi drugi predpisi, kolikor se ne strinjajo s to uredbo.

Naša trgovska agencija v Pešči. — Do časopisnih poročil namerava ministrstvo trgovine in industrije olvoriti v Budimpešti pooblaščenega trgovsko agencijo naše kraljevine.

Prisilne poravnave. — Sodno potrjeni sta prisilni poravnavi, katere sta sklenila s svojimi upniki trgovca Franc Remic v Šmarinem pri Gornjem gradu in Vekoslav Posrčin v Stari vasi pri Vidmu. — Ustavljeno je poravnalno postopanje o imovini Ivana Vavpočca.

posesnika in mesarja v Gornji Radgoni, in o imovini Karl Polenika, mesarja v Guštanju.

Uvedba poravnalnega postopanja. O imovini tvrdke Kristijan Dobnik & drug, import-eksport lesa v Celju, se je uvedlo poravnalno postopanje. Narok za sklepanje usne poravnave pri okrožnem sodišču v Celju dne 20. novembra t. l. Uvedlo se je poravnalno postopanje o imovini tvrdke Tavčar in Svetina, stavbinsko podjetje in zaloga stavbenega materiala v Ljubljani. Narok za sklepanje usne poravnave pri deželni sodišču v Ljubljani dne 8. novembra 1924. — Razpisala se je ponovna poravnalna razprava v zadevi Karla Rayerja, trgovca v Mariboru, pri okrožnem sodišču v Mariboru 13. okt. 1924.

Razglasitev konkurza. Konkurs se je razglasil o imovini tvrdke Franc Pergold, trgovca v Mariboru, Aleksandrova cesta št. 42. Prvi narok upnikov pri okrožnem sodišču v Mariboru dne 22. oktobra 1924. Oglasitveni rok do 15. novembra, ugotovljeni narok dne 3. decembra 1924.

Industrija.

Nov tajnik Centrale industrijskih korporacij. — Dosedanji tajnik Trgovske in obrtniške zbornice v Skoplju g. Drag. Miličević, ki si je pridobil za gospodarsko povzdigo južne Srbije velike zasluge, je imenovan za III. tajnika Centrale industrijskih korporacij v Beogradu.

Zahteve industrijskih krogov v Rumuniji. Bukareška centrala Zveze industrijcev pripravlja akcijo za odpravo neravnosti v novi carinski politiki. Ko so importno carino določevali, niso vseh panog domače industrije zadostno zaščitili, nekatere vrste so popolnoma zanemarjene. Prva žrtev je fabrikacija konserv, ki je tujemu trgu popolnoma odpuščena. Precej isto je s svileno industrijo. In tako dalje. Skupno s temi vprašanji ostro kritizirajo politiko železniške uprave. Nekatere konkurence zmognih predmetov sploh ne morejo izvažati, na primer lesa in opeke, tako visoka je železniška voznina. Ker ob enem stavbna industrija ni prav nič zaposlena, je 30 opekarn reduciralo delo na minimum, čeprav bi se dala sicer opetka na inozemskem trgu prav dobro prodati. — Rumunska vlada govori neprestano o dobrotah deflacijske politike, a rumunskemu leju se godi ravno tako, kakor se je godilo valutam onih držav, ki so se morale poslužiti inflacije. Šlo je le malo bolj počasi in ne v isti veliki izmeri kakor drugod. Vendar je pa Rumunija v štadiju trajne inflacije; dolar je bil vreden leta 1915. nekako 15 lejev, sedaj stane 180 lejev, švicarski frank leta 1915. tri leje, sedaj med 35 in 40. Rumunsko gospodarsko življenje je na dve strani obteženo; tam občutijo vse slabe posledice inflacije in sukcesivno razvrednotenje valute; na drugi strani pa gre vlada doma za nekako iluzorično deflacijo, dočim prave deflacije ne more praktično izvesti. Spričo razvojnega gospodarskega položaja reagira na vse te pojave čisto drugače in močnejše, kakor pa v drugih deželah z istimi znaki krize. Oromulu, predsednik Narodne banke, je časnikarjem sam povedal, da se gospodarstvo ozdravi lahko samo s pomnoženjem plačilnih sredstev. Glavno geslo v Rumuniji je sedaj: Posojilo v inozemstvu! — Kongres trgovskih in obrtnih zbornic v Velikem Varadu se je sredi septembra obširno bavil z različnimi gospodarskimi vprašanji: z denarno krizo, s korupcijo, z vprašanjem transportnih sredstev, odiranja itd. »Gospodarsko življenje je še zmeraj v razvalinah. Mednarodna donavska komisija nič ne dela in se je bavila dosedaj samo s prometno-tehniškimi vprašanji.« Zahtevali so samoodločbo glede izliva Donave kot rumunske življenjske žile, neodvisnost železnice, odpravo luksuznega in promelnega davka.

Denarstvo.

Uvedba »zlatih« bilanc v Avstriji. — Finančno ministrstvo na Dunaju izdeluje v zadnjem času zakonski osnutek za uvedbo zlatih bilanc. Po osnutku bo uvedba zlate bilance fakultativna in bo nudila dalekosežne davčne ugodnosti za valorizacijo. — Predno se osnutek predloži parlamentu, bodo imele še gospodarske korporacije priliko se o njem izjaviti.

Državni papirji kot kavcija. — Na inicijativo zagrebške zveze industrijcev je ministrstvo za šume in rude odločilo, da se državni papirji kot kavcija sprejemajo po nominalni in ne kurzni vrednosti. Hkratu se je odredilo, da se poberejo takse ob plačilu prvega obroka kupnine in povodom dražbe.

Stanje Narodne banke dne 30. septembra 1924. — Aktivna: Metalna podloga 480 milij., posojila 1532 milij., račun za odkup kronskih novčanic 1208 milij., račun zamene 380 milij., dolg države 2966 milij., vrednost zastavljenih državnih domen 2138 milij. in saldo raznih računov 474 milij. Din.; pasiva: glavnica v kovnem zlatu 25 milij., rezervni fond 6 milij., novčance v obtoku 5968 milij., račun zamene 390 milij., terjatve države —, razne obveznosti 599 milij., državne domene 2138 milij. Ažijo za kupovanje zlata 63 milij.

Promet z devizami in valutami. — Generalni inšpektorat finančnega ministrstva je pooblastil Merkantilno banko v Kočevju za promet z devizami in valutami.

Poštna hranilnica. — Koncem meseca avgusta t. l. je bilo pri poštnem čerkovnem uradu v Beogradu otvorenih 877, v Sarajevu 2536, v Ljubljani 3912 in v Zagrebu 3596 čekovnih računov, skupaj 10.921. Vloge so znašale koncem julija t. l. 222.321.859 Din, koncem avgusta pa 221.929.023 Din. Pri ljubljanskem čerkovnem uradu so znašale vloge koncem avgusta t. l. 53.897.724 Din. Tekom meseca avgusta t. l. je urad prejel vlog v gotovini 216.359.824 Din, potom predkazil pa 146.056.360 Din, skupaj 362.416.184 Din, izplačal pa v gotovini 217.273.322 Din in potom predkazil pa 153.325.242 Din, skupaj 370.598.565 Din. Imel je torej koncem meseca avgusta t. l. 45.715.343 Din vlog, to je eno četrtino vlog vseh čekovnih uradov v naši državi.

Zamena novčanic po 1 Din in po 50 par. — Rezerve novega drobiža po 1 Din in po 50 par so že skoro pošle. Finančna uprava je sicer že naročila nov drobiž, ni pa še gotovo, če bodo naročene novčance pravočasno došle. Zaradi tega smatra za potrebno, da omeji zameno, dokler ne dobi nove zaloge, na res neuporabljive novčance. Z razpisom z dne 11. septembra 1924,

št. 94.587, je generalna direkcija državnega računovodstva naročila podrejenim uradom, da zamenjujejo le popolnoma neuporabljive novčance in da porablajo za izplačila že iz prometa vzete, a za promet še sposobne novčance. Ko pridejo nove zaloge, se ta omejitev ukine.

Navedba vrednosti v ogrski valuti pri povzetjih. — Vrednost pri pošilkah proti povzetju se mora po uradni odredbi navajati v ogrskih papirnatih kronah in ne v zlatih kronah.

Davki in takse.

Poštna pooblastila so zavezana taksi. — Generalna direkcija posrednih davkov je odločila, da so vsa pooblastila za opravljanje tujih poslov pod vsakim pogojem zavezana taksi. — Taksi so torej zavezana tudi poštna pooblastila, in sicer brez ozira na to, da poštna uprava pobira za nje še posebne takse, ker ni ta poštna taksa v nikaki zvezi s takso po zakonu o taksah in pristojbinah.

Denaturiranje alkohola za proizvodnjo jesiha. — Ker tovarne špirita nimajo posebnih priprav za denaturiranje alkohola, ki se porablja za proizvodnjo jesiha, je generalna direkcija posrednih davkov odredila, da se mora alkohol za te namene po veljavnih predpisih denaturirati v tovarnah jesiha.

Rastlinski vosek. Generalna direkcija posrednih davkov je z razpisom z dne 13. avgusta t. l., št. 37.347, odločila, da je rastlinski vosek zavezan državni trošarini.

Taksiranje vlog za zaposlovanje inozemskih delavcev. — Generalna direkcija posrednih davkov je z razpisom z dne 14. avgusta 1924, št. 40.591, odločila, da so prošnje, katere vlagajo interesi pri delavskih zbornicah, da se te izjavijo o potrebi zaposlovanja inozemskih delavcev, kolka proste, zavezane pa so kolk po tar. postavki 1. (5 Din) vloge, s katerimi se v isti zadevi obračajo interesi na državno borzo dela ali kako drugo državno oblastvo.

Carina.

Oddelek sušaške carinarnice na Reki. — Generalna direkcija carin objavlja, da je dopise, namenjene omenjenemu oddelku, naslavljati nastopno: Glavna carinarnica na Sušaku za oddelek na Reki.

Promet.

Otvoritev javne telefonske govorilnice v Predvdvoru. — Pri pošti Predvdvor je bila dne 12. avgusta t. l. otvorena javna telefonska govorilnica za medkrajevni promet, ki opravlja omejeno dnevno službo. Posredovalna postaja je Kranj. Za Predvdvor veljajo isti telefonski razdaljni pasovi, kakor za telefon Kokra.

Uvedba selske dostave pri pošti Medvode. — Dne 1. oktobra t. l. je pričel selski pismošoj pri pošti Medvode dostavljati v Verje in Zgor. Pirniče. Dostavlja vsak dan razen nedeli.

Otvoritev brzojavne in telefonske postaje Križe na Gorenjskem. — Dne 16. avgusta t. l. se je pri novi pošti Križe otvorila brzojavna postaja s telefonskim obratom in javna telefonska govorilnica, ki opravlja omejeno dnevno službo. Telefonske pogovore posreduje telefonski centrali Ljubljana 1 in Kranj, brzojavke pa samo Kranj. Takšni telefonski pasovi so isti kakor za telefon Tržič.

Izvoz in uvoz.

Izvoz lesa iz naše kraljevine. — V mesecu avgustu t. l. se je iz naše kraljevine izvozilo za 29.944.421 Din drv, za 134.571.916 Din stavbenega lesa, 24.950 bukovih železniških pragov v vrednosti 973.000 Din, 97.270 hrastovih železniških pragov v vrednosti po 5.602.240 Din, raznih lesnih izdelkov za 2.602.207 Din, ekstrakta za 3.781.907 Din in tanina za 2.811.540 Din. Skupaj torej za 175.287.281 Din.

Razno.

Mednarodna razstava avtomobilov v Zagrebu. V soboto se je otvorila v Zagrebu I. Mednarodna razstava avtomobilov, ki bo trajala do 15. t. m. Razstavo je priredil »Zagrebski zbor« v svojih prostorih in je že na dan otvoritve privabila dokaj obiskovalcev. Razstava ima v prvi vrsti praktični namen, da nudi širšim krogom mogočnost točnega pregleda najraznovrstnejših tipov avtomobilov, motornih strojev in vsega pribora za av-

tomobile in stroje, tudi naj bi razstava dvignila interes za avtomobilizem. Vsak interesent si more že na licu mesta izbrati avto, motorno kolo ali poljedelski stroj, ki največ odgovarja njegovim potrebam. Na razstavi je zastopano nad 60 tvrdk, med njimi najvažnejše svetovne tovarne iz Češkoslovaške, Francije, Italije, Avstrije, Nemčije in Amerike. Izložile so tvrdke: Ford, Laurin in Klement, Alfa, Romeo Benz & Co., Ansaldo Automobili S. A., Diatto, Wiener Automobilfabrik, Puch d. d., Peugeot Automobiles, Indian in dr. Tudi imajo kmetijski krogi priliko, da si na razstavi ogledajo najmodernejše poljedelske stroje iz tovarn Ford in Mac Coornich, ki so razstavile traktorje, ki se z uspehom uporabljajo že v vseh naprednejših državah.

Učni tečaj, ki jih priredi Slovensko trgovsko društvo »Merkur« v Ljubljani, se prične sredi tega meseca. Kdor želi obiskovati osobito višji tečaj nemščine in italijanščine, naj se prijavi najkasneje do 15. t. m. v društveni pisarni v Ljubljani, Gradišče št. 17, I. nadstropje, od 6. do 7. ure zvečer.

Ribolov v Dalmaciji. V področju pristaniškega poglavarstva v Šibeniku je bilo tekom poslednjih 12 mesecev nalovljenih 112.875 kg rib I. vrste, 340.000 kilogramov II. in 404.098 kg III. vrste. Rakov so nalovili 1100. Prodali so doma 100.000 ko rib, ostanek 159.000 kg pa so razposlali v Zader, Trst in Lošinj.

Katalog letošnjega velesejma v Pragi. — Uprava praškega velesejma je izdala katalog letošnjih razstavljalcev, ki je sestavljen v češkem, nemškem, francoskem in angleškem jeziku, eden najboljših adresarjev češkoslovaške trgovine in industrije. Dobiva in naroča se po ceni Kč 10.— pri upravi velesejma v Pragi I., Starometska radnice. Poština po Kč 8.— se posebej plača.

Pojemanje insolvent v Avstriji. — Insolvente pojema v Avstriji od meseca do meseca. Dočim je bilo v juliju t. l. uvedenih 284 prisilnih poravnav in proglašanih 39 konkurzov, je bilo v avgustu 275 poravnav in 33 konkurzov, v septembru pa 205 poravnav in slučajno 40 konkurzov. Povprečno je bilo v avgustu priglasenih na teden 77 insolventov, v septembru pa 61.

Popravljanje dunajskih hiš. — Dunajski hišni posestniki iščejo pri denarnih zavodih v zadnjem času v vedno večjem številu kredite za popravilne hiš. Običajno se jim ti krediti dovoljujejo proti 21% obrestim in proti odplačilu tekom petih let v desetih polletnih obrokih. Posestniki zvišajo iz tega naslova najemnino, za kar skušajo, ako jim ni mogoče doseči z najmeniki sporazuma, dobiti oblastveno odobritev.

Vpliv Amerike na žitne cene v srednji Evropi. — Prejšnja leta so le cene ameriške pšenice vplivale na evropska tržišča, letos pa vplivajo tudi cene drugih žitnih vrst. V zadnjem času se je v Ameriki posebno izdatno podražila rž, kar je marsikoga zapeljalo, da si je nabavil večjo zalogo, kajti do danes še ni ugotovljeno, ako je svetovna letina rži res tako slaba, kakor se domneva. Svetovna letina do sedaj še ni številčno ocenjena. Višja žitna izdatnost bo gotovo nekoliko omilila slabjšo letino. V novembru t. l. se prične žetev v Argentiniji, ki bo prav dobra, ako bo še naprej ugodno vreme. Tudi v Avstraliji, kjer se je letos posejalo 5% več žita nego lani, se obeta ugodna letina. Zato smemo pričakovati, da se bodo žitne cene v doglednem času ustalile. Evropa kupuje dan za dnem ogromne množine žita v Ameriki; dnevne nakupe se ceni na eden do dva milijona bušljev (1 bushel = 35.24 l).

Podržavljenje dunajskih velepekarn. — Socijalisti na Dunaju so v zadnjem času podvzeli živahno agitacijo za podržavljenje velepekarn. Podržavljenje utemeljujejo s tem, da imajo številne pekarnice odjemalce po vseh delih mesta in jim dostavljanje povzroča velike stroške, katere prevladujejo na konsumente. Kruh je zaradi tega vedno dražji. Pocenitev bi se dalo doseči, ako se zmanjšajo režijski stroški dostavljanja kruha. Ako se velepekarnice podržavijo, dobi vsaka svoj rajon za preskrbljevanje s kruhom, vsled česar ne bo primorana prevažati kruha po vseh okrajih. Ideja ni nova. Že po političnem pre-

obratu so socialisti predložili parlamentu osnutek zakona, ki naj pooblasti vlado, da sme obrate, ki izdelujejo najpotrebnejša živila, razlastiti in podržaviti, odnosno oddati občini v obratovanje. Takrat je enodušen odpor meščanskih strank preprečil uzakonjenje načrta. Tudi sedaj je dvomljivo, ako se bo socializem posrečilo prodreti s svojo idejo, ki naj izključi prosto konkurenco in uniči obrtniški srednji stan.

Dobra pisarniška moč. — V trgovski in industrijski organizaciji izvežbana moč z izvrstno kvalifikacijo za vse upravne posle v pisarni in obratu se ponuja. Gre najraje na deželo, je z vsako ponudbo zadovoljen, glavno mu je delo in izkoriščanje svojih sposobnosti. Dopise pod »Organizator« posreduje uredništvo.

Ljubljanska borza.

Ljubljana, 13. oktobra 1924.

Les: Smrekovi ali jelovi plohi, 12 m dolž., paral. žagani, obr. 30 cm široki, 65 mm debeli, feo meja den. 865; deske III., feo meja den. 496; smrekovi hlodi, do 10% jelovi, feo nakl. post. bl. 325; hrastovi plohi, 43 mm, 17—30 cm, od 2.60 do 3 m, feo meja bl. 1340; hrastova drva, suha, 1 m dolž., feo naklad. post. 3 vag. den. 23, bl. 24, zaklj. 23; bukova drva la, eksportno blago, feo nakl. post. den. 29; oglje Ia, vilano, feo meja den. 115; bouls hrastovi, feo naklad. postaja bl. 1350.

Žito in poljski pridelki: Pšenica domača, feo Ljubljana den. 380; pšenica bačka, par. Ljubljana bl. 425; koruza bačka, par. Ljubljana bl. 330; oves bački, par. Ljubljana bl. 320; laneno seme, par. Ljubljana den. 690; pšenična moka bačka, bas. 0, feo Ljubljana bl. 615; fižol: ribničan, orig., feo Ljubljana den. 475; prepeličar, orig. feo Ljubljana den. 430; mandolon, orig., feo Ljubljana den. 350; ružavi, orig., feo Ljubljana den. 350.

Vrednote: 7% inv. pos. iz l. 1921 bl. 65; Celjska pos. d. d. den. 210; Ljublj. kred. banka den. 225, bl. 233; Merkant. banka den. 123, bl. 130; Prva hrv. šted. den. 916; Slav. banka d. d. bl. 98; Stroj. tov. in liv. d. d. den. 130, bl. 154; Trbov. prem. družba bl. 380; Zdr. pap. Vevče bl. 120; 4% kom. zad. Kranj. deželne banke bl. 88.

Tržna poročila.

Ameriška mast notira: sod 170 kg 44.45 dol. ali 31.16 Din, sodi po 50 kg 4470 dol. ali 31.33 Din, zabojčki s 50 kartoni po pol kg 45.15 dol. ali 31.65 Din za 100 kg. Dolar je računat po 69.62 Din plus 0.70% za nabavo devize. Nadaljnji povečanje se pričakuje v kratkem.

Svinjski sejm v Mariboru (dne 10. oktobra 1924). Pripeljane so bile 404 svinje in 4 koze. Cene so bile: 5 do 6 tednov starim mladim prašičem 87.50 do 187.50 Din, 7 do 9 tednov starim 225 do 275, 3 do 4 mesece starim 300 do 500, 5 do 7 mesecev starim 700 do 750, 8 do 10 mesecev starim 875 do 950, eno leto starim pa 1250 do 1750 Din za komad, oziroma 1 kg žive teže 16.25 do 17.50 in 1 kg mrtve teže 23.75 do 27.50 Din. — Koze so se prodajale komad po 135 do 225 Din. Obisk sejma je bil srednji.

Seno in slama na mariborskem trgu dne 11. oktobra. V sredo 8. oktobra ni bilo niti sena niti slame na trgu, v soboto 11. oktobra pa so kmetje pripeljali 4 vozove sena in 5 vozov slame ter so prodajali to in ono po 62.50 Din za 100 kg. Sena in slame primanjkuje na mariborskem trgu in kdor hoče imeti kaj tega ali onega, mora iti sam na deželo in mora speljati blago sam v mesto, ker kmetje se ne pečajo radi s tem.

Tržni dan v Mariboru (dne 11. oktobra.) Ta tržni dan je bil kaj dobro z blagom preskrbljen, pa tudi kaj dobro obiskan. Kmetje so namreč pripeljali 48 voz sadja, in sicer največ jabolok, 70 voz zelenjave in krompirja, 25 voz svinjskega mesa in slanine. Cene so bile sledeče: Slaninariji so prodajali svinjsko meso po 30 do 40 Din, slanino po 35 do 38, glavo po 20, noge po 12 in drob pa po 15 do 20 Din za 1 kg; domači mesarji so pa prodajali svinjino po 30 do 35, slanino po 35, telefino po 25 do 30, govedino po 23 do 25 in jagnjetino po 20 Din 1 kg. Klobase po 30 do 60, prekajeno meso 40 do 45, jetra in srce po 16, pljuča po 14.50 in drob po 10 do 16 Din 1 kg. — **Sadje na mariborskem trgu.** Jabolok je bilo izvanredno mnogo na trgu, zato pa je cena jabolkom znižana na Din 1.50 do 5 (na debelo pa po 1 Din) za 1 kg, Hruške 3 do 8, breskve 5 do 9, češnje 10 do 12, grozdje 5 do 10 Din 1 kg, kostanj 2 do 4, pečeni pa po 6 Din liter. — **Zelenjava in krompir.** Krompirja je bilo 35 voz na trgu, a kljub temu je bila cena krompirju ista kakor pretekli teden, t. j. 10 Din za merik (7.5 kg), čebula 3 do 6 Din venec, česna ni bilo, kumare 0.25 do 1.50, zelj-

nate glave 1.50 do 6 Din, navadna repa 2 Din 1 kg, grah in fižol 3 do 5 Din liter, leča 4 Din liter. — **Perutnina.** Topof je bilo več kot 700 komadov perutnine na trgu in je bila cena kokošim 10 do 50, racam 60 do 80, goskam 90 do 100, puranom pa 40 do 100 Din komad. Kupčija je bila živahna. — **Domači zajčki.** Bilo jih je samo 15 komadov na trgu in so se prodajali po 10 do 45 Din komad.

— **Drugo stvar.** Mleko 3 do 3.25, smetana 15 do 16 Din liter, maslo 36 do 45 Din 1 kg, jajca 2 do 2.25 Din komad. — **Lončene robe** je bilo topof precej na trgu in se je prodajala po 0.50 do 1.25 Din, lesena roba pa po 2 do 150 Din komad. Koruzna slama se je prodajala v vrečah po 17.50 do 25 Din komad.

Cene sladkorju v Osijeku. — Cene sladkorju v Osijeku v nadrobni prodaji so ponovno padle. Tako je bila cena za kristalni sladkor 14.50 Din za 1 kg, kocke 16.50 Din za 1 kg. Sladkor iz tvornice v Vel. Bečkereku je pa 50 par pri kilogramu cenejši.

Sladkor v Avstriji. — Cena je začela v zadnjem času hitreje padati nego je v zadnjih mesecih rasla. Še pred 14 dnevi se je sladkor v kockah prodajal po 14.800 K kg, pretekli teden se je prodajal že po 12.400 K. Pocenitev se pa ne smatra že za končano, ampak pričakuje se, da se bo cena do konca meseca znižala na 10.000 K.

Visoke cene premoga na Dunaju. — Na Dunaju se prodaja premog na drobno večinoma po 1000 K za 1 kg. Konsurni društva ga prodajajo nekoliko ceneje. Te razmeroma visoke cene se vzdržujejo v nadrobni prodaji, da se je v veletrgovini cena izdalno znižala, ker delajlisti izjavljajo, da ga spričo velikih zalog, katere so nakupili pred pocenitvijo, ne morejo ceneje prodajati. Oblastva so se v zadnjem času začele zanimati za cene premoga in zahtevajo, da se prodaja premog vsled pocenitve po srednji ceni, to je po ceni, ki se dobi, ako se polegne povprečje med prejšnjo in sedanjo nabavno ceno.

Dobava, prodaja.

Prodaja lesenih sodov od raznih mineralnih olj (1000 komadov) se bo vršila pri ravnateljstvu državnih železnic v Zagrebu dne 10. novembra t. l. (Št. 10.057).

Oddaja zemeljskih del za razširjenje postaje Brod se bo izvršila potom druge ofertalne licitacije pri ravnateljstvu državnih železnic v Subotici dne 4. novembra t. l. (Št. 10.335).

Dobave. Ravnateljstvo državnih železnic v Subotici sprejema do 24. oktobra t. l. ponudbe glede dobave konopne-

nih cevi ter glede dobave vrvi iz jeklene žice in vrvi iz konoplje. — **Vršila** se bodo naslednje ofertalne licitacije: pri ravnateljstvu državnih železnic v Ljubljani glede dobave stekla za zrcala in šip za okna itd.; pri ravnateljstvu državnih železnic v Subotici glede dobave specijelnih stružcev. — Dne 11. novembra t. l. pri ravnateljstvu državnih železnic v Ljubljani glede dobave železne pločevine za montažne svrhe. (Št. 10.356). — Ravnateljstvo državnih železnic v Subotici sprejema do 20. oktobra t. l. ponudbe glede dobave knjigoveške preše. — Dne 7. novembra t. l. se bodo vršile naslednje ofertalne licitacije: pri Odeljenju za mornarico v Zemunu glede dobave raznih strojev, motorjev za čolne, orodja itd. za gradbeno upravo v Tivtu; pri ravnateljstvu državnih železnic v Ljubljani glede dobave lanenega firneža; pri ravnateljstvu državnih železnic v Subotici glede dobave 60 vagonov peska za livarne. — Dne 8. novembra t. l. pri ravnateljstvu državnih železnic v Ljubljani glede dobave finega jedernatega železa in specialnega okroglega železa. (Št. 10.277).

Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesantom na vpogled.

Državna borza dela v Mariboru. Od 5. do 11. oktobra je bilo pri tej borzi 123 prostih mest prijavljenih, 193 oseb je iskalo dela, v 55 slučajih je borza posredovala uspešno in 24 oseb je odpotovalo; od 1. januarja t. l. do 11. oktobra pa je bilo 6065 prostih mest prijavljenih, 8145 oseb je iskalo dela, v 2733 slučajih je posredovala borza uspešno in 1812 oseb je odpotovalo. — **Delo išče:** 30 hlapecev, 8 oskrbnikov, 3 šafarji, 32 viničarjev, 4 rudarji, 6 železostrojarjev, 4 podk. kovači, 24 strojniških ključavničarjev, 5 mehanikov, 4 elektromonterji, 26 mizarjev, 1 žagar, 1 cirkularist, 3 sodarji, 7 kolarjev, 7 usnarjev, 3 sedlarjev, 2 tapetnika, 33 krojačev in šivilj, 8 peric, 2 modistki, 6 hotelskih sobaric, 17 čevljarjev, 1 knjigovezni mojster, 7 brivcev, 19 natakarev in natakarič, 6 zidarjev, 4 tesarji, 3 slikarji, 8 mlinarjev, 1 pivovarilec, 7 mesarjev, 13 pekov, 7 strojnikov, kurjačev, 90 tovarniških in pomožnih delavcev in delavk, 14 slug, 27 trgovskih sotrudnikov in sotrudnic, 6 čuvajev, 3 hišniki, 2 hišnici, 34 pisarniških moči, 97 gospodinj, kuharic, služkinj, sobaric, varušek itd., 13 vzgojiteljic, 33 vajencev in vajenk. — **Delo je na razpolago:** 137 hlapecem in deklam, 5 viničarjem, 2 majarjema, 1 oskrbniku, 200 rudarjem, 4 vrtnarjem, 1 žičarju, 1 steklarju (pomočniku), 2 kotlarjema, 1 meh. ključavničarju, 1 strojnemu ključavničarju, 1 sodarju, 4 cirkularistom, 2 čevljarjema, 2 krojačema, 1 slaščičarju, 1 mesarju, 2 mojstroma za izdelovanje svilениh bonbonov, 3 izkušnim kurjačem, 2 fotografoma, 1 trgovskemu pomočniku, 2 vzgojiteljicama, 3 varuškam, 3 izdelovalkam kravat, 1 kontoristki, 1 nadziralnici, 2 šteparicama gornj. delov čevljev, 6 sobaricam, 39 gospodinjam, kuharicam, služkinjam, 4 postrežnicam, 20 pomožnim delavkam.

JUHAN

se dobi v vseh
špecerijakih
prodajalnah.

Pisarna: Ljubljana,
Gradišče 13.

Pristopajte kot član k društvu
»TRGOVSKA AKADEMIJA«

Radi zaposlenosti v drugem podjetju sprejem v družbo z o. z.
v Ljubljani **družabnika ali družabnico**
s primernim kapitalom, ki bi osebno vodil podjetje. Razpolagam z več
glavnimi zastopstvi dobro uvedenih predmetov s komisijskim skladiščem
v Ljubljani. — Skladišča in pisarniški prostori na razpolago.
Naprosam obširne pismene ponudbe pod »EKZISTENCA« na »Publici-
tas« D. D., oglasni zavod Ljubljana, Šelenburgova ulica 7/II. (hiša
Jadransko Podunavske banke).

JUGOEKSIM

Trgovska družba. Vekoslav Pelc & dr.

Import **LJUBLJANA** Export
Vegova ulica 8

TRGOVINA

s špecerijakim, kolonijalnim, materijalnim blagom,
deželnimi, poljskimi pridelki, lesom in lesnimi iz-
delki na debelo in drobno

Krečku finu sol

na vagone
nudja jeftino

VLADO RADAN, Zagreb, Margaretska ul. 4

Telegram: VLADAN.

Telefon 21-68.

Veletrgovina
kolonijalne
in
špecerijske
robe

Ivan Jelačin
Ljubljana

Zaloga
sveže pražene
kave, mletih dišav
in rudninske vode

Točna in solidna postržba
Zahtevajte cenik!

Priporočamo:

Jos. Petelinc

LJUBLJANA,
Sv. Petra nasip 7.

Najboljši živalni stroji v vseh
opremah Gritzer, Adler za
redbinske in obrtne rabe,
ljetam igle, olje ter vse po-
samosne dele za vse sisteme.
En gros!

Prodajalka!

v trgovino s raznim porcelanom,
pečmi in samotnimi izdelki se spre-
me, ki bi samostojno vodila trgovino
v Ljubljani. Kaveja potrebna. Pi-
smene ponudbe pod »Kaveja« na
»PUBLICITAS« D. D., Ljubljana,
Šelenburgova ulica 7/II. (hiša Ja-
dransko Podunavske banke).

LJUBLJANA

SIMON GREGORČEVA ULICA 13

Telefon štev. 552

sa priporoča

za naročila vseh v njeno stroko
spadajočih del.

Lastna knjigovodstva
Izvršitev točna in solidna!

A. VICEL

Maribor, Glavni trg 5

trgovina s hišnimi potrebščinami,
emajlirano, pločevinasto in ulite
posodo, porcelanasto, kameni-
nasto in stekleno robo.

Na debelo!

Na drobno!